

ПЪРВА ГЛАВА

ИКОНОМИКАТА КАТО ОБЕКТ НА ОПИСАНИЕ И ИЗМЕРВАНЕ ЗА ЦЕЛИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО

В тази глава ще представим *икономиката* по начин, по който едновременно се обхващат всички стопански процеси и явления, както и полезните ефекти от тях. Ще уточним разликата между реалните процеси от икономическия живот, от една страна, методите за тяхното идентифициране и описание, от друга, и механизмите за тяхното насочване (управление), от трета. Ще покажем как можем да разпознаем икономическите дейности, като ги разграничим от всички останали дейности на хората. Ще разясним накратко защо националното стопанство е възприето като отп-равно ниво за разработването на системата на икономическата информация. Ще обърнем специално внимание на въпроса защо подходът, по който описваме икономиката, е от значение и следва да е съобразен с характеристиката на режима на осъществяване на стопанската дейност.

1. Същност на системата на икономическата информация

Да се отговори еднозначно на въпроса що е *система на икономическата информация* никак не е лесно, но не е невъзможно. Въпросът препраща към друг – този за необходимостта от изграждане и поддържане на достатъчно адекватно описание (отражение) на стопанския живот. За да назовем материята, която стои зад цялата идея относно проектирането и изграждането на отражение (модел) на икономическата действителност, се спряхме на термин, който кратко, но достатъчно точно я обозначава. В действителност тази идея е вълнувала икономическата мисъл доста по-назад във времето, като първите датирани опити за реализацията ѝ са от XVI век. Но идеята за цялостен модел, описващ емпиричната икономика, получава задоволително ниво на разработеност в теоретичен и приложен аспект едва през 50-те години на миналия век.

Избраният термин съдържа три ключови понятия – *информация, система, икономика*. Те се намират в строго определено отношение. Следва още тук да подчертаем, че възприетият термин се отнася до конкретен реален обект от икономическия живот на съвременните общества и не представлява единствено абстрактнотеоретичен модел. С други думи, тук няма да поднасяме единствено теории за предполагаеми връзки между икономически субекти и ефектите от тяхното реализиране и разгръщане. Тук ще представим „изпитани“ механизми за наблюдение и отразяване на обществено-икономическия живот, прилагани в световната практика вече повече от седем десетилетия.

1.1. Икономическата информация като система

За да разкрием какво представлява *системата на икономическата информация*, първо накратко ще се спрем на всяко от трите понятия поотделно, след което ще разгледаме връзката, в която са поставени в така въведения „етикет“. Нека преди това обаче да направим още няколко уточнения.

Осигуряването на цялостната картина на стопанския живот се състои в изработването на рамка от принципи, правила, индикатори и алгоритми, чрез които икономическата действителност да бъде отразявана по начин, по който да се възпроизведат нейните основни, съществени характеристики. Въпросната рамка следва да пресъздава достатъчно точно картината на функционирането на икономиката, както и да създава възможност за проследяване на настъпващите във времето изменения в разнообразието от процеси, събития и ефекти, в обема и мащаба на осъществяване на стопанската дейност. С други думи, отражението, осигурявано от една такава рамка от принципи, правила, индикатори и алгоритми, следва да обхваща икономическия живот в неговата пълнота и динамика, като го представя по разбираем за наблюдателя начин.

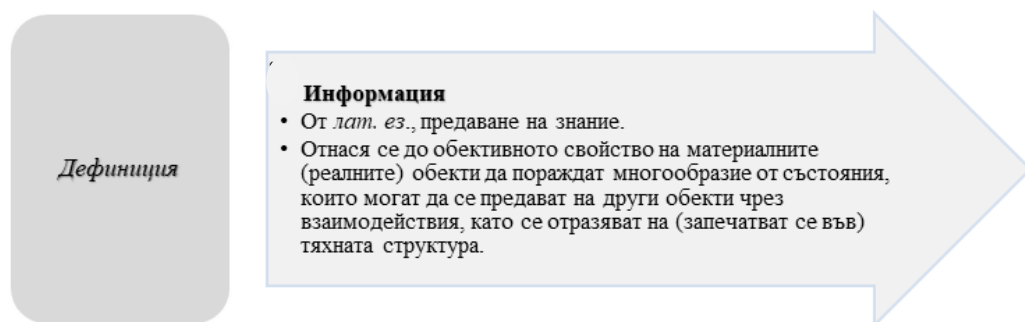
Изграждането и поддържането на такава рамка не е въпрос на елементарна механика, а почива на солидна философска база и теоретични изследвания върху общественото устройство и съответстващия му начин на протичане на стопанския живот. Поради това уточняването и изработката на въпросните принципи и алгоритми не са и не могат да бъдат въпрос на нечий личен избор (субективно предпочитание), а представляват **строга наука**. Този факт предопределя отправната точка на предстоящия път по разкриване на същността на *системата на икономическата информация*, с цялото богатство на стоящата зад нея проблематика. А именно, разкриването на теоретико-методологическия фундамент, върху който са изведени принципиалните правила за набиране, обработване и анализ на данните за икономическия живот.

Нека сега се отправим към трите, вече обявени ключови понятия, изграждащи конструкцията на термина *система на икономическата информация*.

1.1.1. Понятие за информация

В тази част от изложението ще се спрем на основните значения на думата *информация*. Обърнахме специално внимание на факта, че употребата ѝ далеч надхвърля времевата рамка на цифровите технологии и епохата на дигитализацията, на която сме свидетели от последните три-четири десетилетия. Справка за етимологията на думата показва, че *информация* идва от латински и френски (Oxford English Dictionary, OED), като се пренася в другите езици с близко или дори почти еднакво звучене. Основното ѝ значение е предаване на знание (OED). Изначално се свързва с обективното свойство на материалните (реалните) обекти да пораждат многообразие от състояния, които могат да се предават на други обекти чрез взаимодействия и така да се отразяват на (или да се запечатват във) тяхната структура. Макар че за практически цели думата се използва с известни смислови различия, в зависимост от акцента

върху един или друг аспект на основната дефиниция, философският ѝ произход прозира при всички опити за нейното определяне.



Фигура 1. Определения за информация

Източник: Собствена разработка.

В тълковния речник на Кеймбридж *информацията* се дефинира като факт(и) за ситуация, лице, събитие и пр.¹ Според американския тълковен речник *информацията* е новини, факти, знание (American Dictionary)². В българския тълковен речник е представена като: 1. съобщение, сведение за нещо; осведомяване; 2. сведения, възприемани и предавани от човека или от специални устройства³.

От казано дотук относно произхода и тълкуванията на думата *информация* можем да обобщим: отнася се до качествата на реално съществуващи обекти; когато тези качества са идентифицирани от човека (при субективното възприемане на заобикалящата действителност чрез научни изследвания), те се превръщат в **налично** знание за обективните свойства на конкретни компоненти от заобикалящия ни свят. Идентификацията на конкретно проявление на дадено качество и/или съвкупност от качества на един обект (чрез субективно третиране) довежда до разкриване на факти за обекта; последните, както и фундаменталното знание за действителните му качества, могат да се пренасят и предават от хора и устройства.

Налага се да обърнем специално внимание на много съществен момент – в разгледаните определения за *информация* се преплитат **обективно** и **субективно**. Следва да подчертаем, че обективните свойства на реалните обекти съществуват още преди да бъдат изучени, разкрити и описани от хората, както и след това – т.е. независимо от акта на проучване и разкриването им. Взаимодействието и взаимното влияние между реални обекти посредством отразяването на конкретно, проявено у един обект състояние, върху друг(и) обект(и) се осъществява чрез информационни потоци помежду им – т.е. чрез трансфер на информация. **Съдържанието** на информационните потоци обаче се влияе от актовете на проучване и степента на разкриване на обективните свойства, както и от степента на съобразяване на човешкото поведение с

¹ Information: facts about, a situation, person, event, etc. – В: Cambridge Academic Content Dictionary, достъпен на: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/information>

² Достъпно на: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/information>

³ Достъпно на: <http://rechnik.info/>

наличното знание. Но начинът на реализиране на тези информационни трансфери зависи от типа взаимодействащи си обекти.

Така например в биосферата – т.е. извън социалните отношения – различните състояния на обектите се предават от един на друг (други) посредством физикохимични и биохимични реакции; последните се осъществяват чрез разпространяване на сигнали, които са носители на закодирана *информация* за конкретните биологични и/или физикохимични процеси. При биологичните системи сигналите имат рефлекторен характер (Матеев, 1987, с. 147), което ще рече, че *четенето* на информацията е посредством биологични механизми (биохимични реакции). За разлика от това, в човешкото общество биологическата (рефлекторната) основа на връзките е незначителна по мащаб, отстъпвайки място на абиологически и дори антибиологически (Матеев, 1987, с. 147). Това означава, че сигналите (разпространяването и преноса на информация) в човешкото общество се осъществяват преднамерено – тези сигнали действат чрез *съзнанието*, чрез психиката на човека, и дават своя резултат в *целесъобразни* действия, в преследване на субективни интереси на конкретни личности или групи от личности. С други думи, откритите обективни свойства на реални обекти, както и факти относно тяхното проявление на емпирично ниво, се събират и предават (пренасят) с някаква предварителна цел – по-широка (групова) или по-непосредствена (индивидуална).

Развитието на технологиите изменя техническите способности за обработването (извличането), преноса, съхраняването и използването на информация в човешкото общество, но не изменя процеса по същество. В акта на проучване на свойствата на обектите (процеси и явления) от заобикалящия ни свят – не само на тези от биосферата, но и на тези от различните подсистеми на обществото – в опит да се разкрие било то знание от фундаментално естество, било то факти за конкретни случили се събития, откриваме проявата на някаква заинтересованост (човешко качество, свързано с човешкото съзнание и воля). Пример за връзката между *субективното* и *обективното* е представен в *каре 1*.

В опит да разкрием същността на понятието *информация*, прехвърлихме границите на социалните отношения и случващото се вследствие на човешкото поведение, човешката дейност и междуличностните взаимоотношения. На това по-високо ниво се разкрива по-широка перспектива към понятието *информация*. Новата перспектива позволява да заключим, че тълкуването ѝ единствено като налично знание, което може да се предава от хора и устройства, е непълно и недостатъчно точно.

Дали да ограничим информацията само до това, което хората или обществото съумеят да разкрият и опишат като обективни закони и да претворят в технологии и алгоритми, или да я отнесем към цялата картина – онази, отвъд пределите на изявените до момента възможности на човешкия ум и интелект? Ако приемем кибернетичната представа за света, която го разглежда като свръхсложна система, се налага да отхвърлим първото и да приемем второто пояснение, т.е. да прегърнем по-широкото тълкуване за понятието *информация*. Последното не отрича първото, а го съдържа, приемайки, че човечеството съвсем не е изучило и опознало всичко от заобикалящия го свят, а дори и от самото поведение на хората на физическо и интелектуално ниво.

Основание да се придържаме именно към второто, по-широкото тълкуване на думата *информация* дава едно от свойствата на реалните обекти – техният динамизъм. Наблюдаваната изменчивост на елементите от заобикалящата ни среда с течение на времето, която е и вследствие на взаимодействията помежду им, без значение от техния произход. В този смисъл определенията в тълковните речници за широка употреба са непълни, заставайки на страната на *наличното* знание. На разликата между широкото и тясното тълкуване на понятието *информация* ще се върнем по-късно, когато уточняваме основните слабости в *системата на икономическата информация* и начините за тяхното преодоляване.

Карта 1. Пример за връзката „обективно – субективно“

Поникването на гъби след дъжд на определен терен в дивата природа е резултат от биохимични, а вероятно и физикохимични реакции. За икономиста това е едно от многобройните обективни природни събития, което той може да наблюдава, но не и да си обясни напълно. За разлика от него, познаващият обективните биологични закони и биохимичните реакции биолог разполага с повече информация (фундаментално знание), знаейки какви реални процеси стоят зад този род събития в биосферата и как те се разгръщат. Ученият биолог е наясно, че за да се случи такова събитие на конкретния терен е трябвало да се намира „генетичен материал“ от конкретния вид гъби и този материал да е срещнал подходящи условия – като температура на околната среда, почвени съставки, светлина и влажност и пр. С други думи, трябва да са били налице определени вещества и микроелементи, те да са затоплени до определени градуси, за да може между тях да протекат биохимичните реакции, които водят до поникването на конкретния вид гъби.

За да не разчита на „милостта“ на природата, човекът се е научил как да си отглежда гъби (а и не само този биологичен вид). За тази цел е изучил в достатъчна степен обективните биологични процеси и биохимични реакции, стоящи зад поникването на гъбите, и е изработил процедури, по които да повтаря в изкуствена среда съществените процеси и реакции, които са необходими и достатъчни да предизвикат поникването и растежа на гъбите. При това по цялата верига от дейности се идентифицира процес на проучване и разкриване на обективни свойства на гъбите на природата и обществото и процес на интерпретиране и използване за чисто човешки и социални цели на придобитото знание. Но вън от поведението на хората текат и други информационни потоци, които не зависят пряко от човешкото „благоволение“.

Източник: Собствена разработка.

1.1.2. Системата като понятие

Нека сега да насочим вниманието към понятието *система* и да уточним смисъла, в който го употребяваме тук. Придържаме се към дефиницията, изведена от общата

теория на системите (кибернетиката). Според въпросната теория *системата* е съвкупност от обекти и връзките помежду им⁴. От особено значение е естеството на връзките. За да представлява един обект система, той трябва да е изграден от елементи, които са свързани помежду си чрез връзки на взаимно обуславяне. Това означава, че не всяко взаимодействие между реални обекти се отразява непосредствено в системата; до система довеждат само онези взаимодействия между някакво множество от обекти, чрез които се реализират двупосочни и многопосочни причинно-следствени връзки, осигуряващи някаква хомогенност помежду им. Поради наличието на този тип връзки системата се явява нещо ново – продукт от взаимодействието между множеството от елементи⁵. Този тип връзки създава функционални отношения в получената система – всеки елемент зависи по строго определен начин от поведението на другите елементи, но заедно с това по строго определен начин определя поведението на друг/другите елементи. Така всеки елемент на дадена система изпълнява специфична функция, която се допълва с функциите на другите елементи и именно в такъв режим се „произвежда“ системата като нещо ново, което не съществува самостоятелно в нито един от елементите.

Един от първите изследователи в областта на общата теория на системите – У. Р. Ешби, пише: „Всеки материален обект съдържа не по-малко от безкрайно число променливи и следователно не по-малко от безкрайно число системи“. Поради това *системата* може да се определи и като „множество от променливи, осигуряващи нужната еднозначност (**хомогенност** – *добавката моя, Д. Г.*)“⁶

От представената характеристика на понятието *система* следва, че за да проверим дали даден реален обект представлява система, трябва да отговорим на два взаимосвързани въпроса. Представени са на фиг. 2.

Тази проверка, както и самата идентификация на системите, се състои не просто в откриването на съставни части и изобщо никакви връзки между тях, а в изчерпателно описание на даден интересоващ ни обект посредством идентификацията на онези негови признаци, които осигуряват хомогенността на конкретната система. Множеството от променливи следва да ни позволи да разпознаем елементите на обекта, от който пряко се интересуваме, както и онзи тип връзки между тях, който довежда именно до тази, а не до някоя друга система (Балева и Иванов, 2003).

⁴ Цит. по: Матеев, Е. Автоматизирана система за управление на народното стопанство. Икономически основи. С., 1974, с. 6.

⁵ Манов, В. Прогнозиране и планиране развитието и функционирането на икономическите системи. С., УИ Стопанство, 2001, с. 26 – 27.

⁶ Цит. по: Матеев, Е. Автоматизирана система за управление на народното стопанство. Икономически основи. С., 1974, с. 6.

Дефиниране на реален обект като система

1. Кои са елементите на интересуващия ни обект?

2. Как откритите елементи се свързват помежду си? Между тях съществуват ли връзки на взаимна обусловеност?

Фигура 2. Определяне на реална система

Източник: Собствена разработка.

Представената в тази книга *система на икономическата информация* възпроизвежда същностните признаци на понятието *система*, уточнени от кибернетиката.

1.1.3. Понятието „икономика“ в конструкцията на системата на икономическата информация

Нека сега да отправим поглед към третото ключово понятие в интересуващата ни конструкция – *икономика*. За нас икономиката представлява обектът, който подлежи на описание, наблюдение във времето и измерване. За икономиката се събират и обработват данни, съответно извлича се информация.

В начина, по който подхождаме към икономиката, има **три** съществени момента, от значение за представяната тук материя. Ще ги посочим изрично, тъй като считаме, че така ще улесним читателя при запознаването му с проблематиката, както и при изграждането на цялостната му представа за системата на икономическата информация и нейните функции. Считаме, че представата за икономическата информация е от критично значение за реализиране на ползите от доброто познаване на икономиката на принципно (теоретични), но и на емпирично ниво. Едно от направленията на тези ползи е правилното боравене с икономическите показатели.

Кои са тези три момента?

Първо, цялата дейност по събирането на данни за икономиката и тяхната обработка до получаване на разбираеми сигнали (информация) не е самоцелна. Напротив! Този тип дейност изначално е замислена в услуга на управлението на икономиката. Но самото осъзнаване на потребността на обществото от емпирична информация за стопанските процеси изминава дълъг път, съпровождайки развитието на икономическата мисъл, а през последните 100 – 150 години – и самите усилия по усъвършенстване на управленската практика.

Второ, организирането на дейност по събиране и обработване на данни за икономиката, за да се набави информация за стопанския живот на обществото, прави необходимо да се разграничи производствената дейност на обществото от чисто

управленската и проучвателната. За да се реши този проблем, се използват основните постановки и дефиниции на кибернетиката. Икономиката се поставя за разглеждане като специфична *система*, която може да се определи самостоятелно от системата на икономическото управление⁷.

Трето, за да се построи **модел** на организиране на икономическата информация, е необходимо икономиката да бъде еднозначно определена и изучена откъм съдържание – елементи и връзки, както и вътрешни структури, които са се формирали във времето и вследствие на конкретно установилия се управленски режим. С други думи, за целите на изграждането на модел на системата на икономическата информация е необходимо да се идентифицират границите между икономиката и другите сфери на обществена дейност, т.е. неикономиката, за да може обектът, който ще се наблюдава и измерва, еднозначно да се определи. Коментираното условие е предпоставка за осигуряване на стабилността на икономическата информация. Друго условие е моделът на организиране на икономическата информация да отрази цялото разнообразие от икономически процеси и явления, които до известна степен са проява на, но и следствие от установилия се режим на управление на икономиката. Коментираният трети момент е важен за нас, защото открива пътя на връзката между *системата на икономическата информация* и *икономическата наука*.

Нека повдигнем още малко завесата около трите уточнявани момента. Вече изтъкнахме обективния факт, че при социалните системи (всички подсистеми на обществото) извличането на информация има целесъобразен характер – подчинено е на предварително формулирана (съзнателно определена) цел или цели, индивидуална(и) и/или колективна(и), и служи за реализиране на лични и/или обществени интереси. Изграждането и поддържането на *системата на икономическата информация* не прави изключение. По принцип е подчинена на идеята управлението на икономиката (на различните нива – микро, макро) да се обезпечава с нужните данни за реално протичащите процеси и породените ефекти от икономическото поведение на хората и организациите.

В управленската теория икономиката се разглежда като вероятностна система. Икономиката е материална (във философски смисъл) система, т.е. реален обект. В конкретен предстоящ период сама по себе си тя може да получи различни състояния (Матеев, 1974). За разлика от биологичните системи и биогеосферата обаче, кое

⁷ В зависимост от типа механизми за направляване на дейностите по производство и разпределение на благата, т.е. за насочване на ресурсите, системите на управление на икономиката биват класифицирани като централизирани (моноцентрични) и децентрализирани (полицентрични). В съвременната история като представителни модели на двата типа се сочат, съответно за първия – социалистическата, а за втория – капиталистическата, известна и като пазарна, икономическа система. В световната практика обаче преобладават системите на стопанско управление, които съчетават елементи и на двата крайни модела; това са т.нар. смесени икономики. Обичайно като примери за такъв тип управление се сочат икономиките на скандинавските страни. В действителност обаче, от началото на XXI век сме свидетели на все по-честа практика в редица държави от Европа, но и в глобален мащаб, да се прилагат механизми и от двата модела. Когато тук използваме термина *икономическа система*, имаме предвид реалните стопански процеси по производство на благата, представени като специфична кибернетична система. Механизмите за насочване на ресурсите при производството и разпределението на благата (т.е. управляващата система) остават на заден план. Не че те не са важни. Напротив! Но за описанието и измерването на ефектите от икономическата дейност на обществото, те имат второстепенно значение.

от различните възможни състояния на икономиката ще се реализира на практика – зависи от системата от сигнали, преки *команди*, които в своята съвкупност характеризират нейното *управление*. Въпросните *команди* са резултат от съзнателни актове по разработване и вземане на решения. Именно с този тип актове (разработването и вземането на решения на различните нива в икономиката) е пряко обвързана идеята за създаването на *системата на икономическата информация*.

Струва си изрично да изтъкнем и друга **особеност на икономиката** като обект на измерване и управление. Разработването и вземането на решения за икономиката е признак, който отличава управлението на икономиката от прогнозите за нейното развитие. Тоест тази характерна особеност формира разликата между прогноза и план. При прогнозата се касае за процес, независим от самата информация, отнасяща се до обекта (Матеев, 1974, с. 5 – 6, 9, 19; 1987) – т.е. става дума за извличане чрез научни методи на данни за състоянието на икономиката (резултати и ефекти при отделните аспекти на икономическия живот) към конкретен бъдещ момент. При плана се касае за друг тип информация – отново извлечена чрез научни методи, но описваща начините, по които управляващата система да повлияе на обекта през предстоящите периоди така, че да го доближи до състояние, което по-добре ще обслужи интересите на различните участници в него. Самото повлияване следва да отчита обективните процеси на функционирането на икономическата система, от една страна, както и параметрите на наличния ѝ потенциал към даден момент във времето, от друга, а също и параметрите на заобикалящата я среда, които са валидни за съответния времеви период, от трета.

Да се върнем на основния въпрос – същността на *системата на икономическата информация*. Ще разгледаме проблемите около построяването на модел за набиране и обработване на емпиричните данни за икономиката, който прави възможно наблюдението на протеклото развитие през отминали периоди. В обхвата на тази система не попада дейността по прогнозиране на бъдещите състояния на икономиката, нито пък дейността по разработване на управленски сигнали за насочване на икономиката към едно или друго състояние в предстоящи периоди. Този факт обаче не отменя една от основните функции на *системата на икономическата информация* – да подпомага прогнозната и проектната (плановата) дейност, т.е. процеса по разработване и обосновка на икономическите решения. Поради това **изучаването и познаването на системата на икономическата информация директно се свързва с планирането като базисна управленска функция**.

Казаното дотук можем да синтезираме така. *Икономиката* ни интересува като *обект* на управление, но и на описание и наблюдение. Крайната цел на този интерес е да можем да я насочваме към по-благоприятни (най-общо казано) възможни нейни състояния в предстоящите периоди. *Управлението* (в най-широк смисъл) се състои в обработването на един тип информация и извличането на друг тип информация, която под формата на определени сигнали (решения и механизми) да бъде насочвана към конкретни адресати, за да се повлияе на поведението на субекти от различните нива на стопанската система. Както информацията, съдържаща се в *преките команди* (управленските решения), така и информацията, съдържаща се в сигналите – продукт от действията на адресатите на *преките команди*, се отразява върху структурата на

икономиката. Дали настъпващите изменения в обекта ще бъдат в посока, способстваща да се реализират интересите на участниците в него, или не – това зависи от качеството на съдържащата се в управленските решения информацията. Върху качеството на управленските решения се отразява и качеството на осигуряваната информация за икономиката през изминалите периоди. Повече по въпроса за разликата между икономика и икономическо управление виж в *каре 2*.

Каре 2. Разликата между икономическата система и системата на икономическото управление

Акад. Матеев представя икономическото управление като информационна система, изтъквайки централното място, което заема в нея процесът по вземане на решения, т.е. изработването на сигналите, които определят бъдещия ход на дадена икономика (Матеев, 1974, с. 8).

Управленската информационна система представлява техническо средство за обработване на входящи данни за протеклото развитие на икономиката до получаването на координатите ѝ в даден бъдещ момент. Представена в математически символи, икономиката се разглежда като точка във фазовото пространство (по терминологията на линейното програмиране), координатите на която са съответни конкретни значения на основните променливи величини, с които я идентифицираме. Тези координати могат да бъдат определени и към минали моменти, но за предстоящи моменти фазовите променливи са решенията на план. Като инструменти на управлението се възприемат онези величини, на които можем да даваме едно или други значение, при зададена целева функция, критерии за оптимизация и ограничителни условия (Матеев, 1974, с. 10). За да представи пълнотата на понятието *система на икономическото управление*, акад. Матеев изрично обръща внимание на спецификата на икономическите решения, които информационната система следва да подпомага – това, че те са *решения* на хора, адресирани до хора и касаещи поведението на други хора (Матеев, 1974, с. 7). По своята същност икономическото управление има най-малкото технически характер, ако и да е подплатено с компютъризирана кибернетична система, и в този смисъл опитите да се сведе до технически процес – каквито се наблюдават при технократския подход към света на цифровите технологични вълни – са, меко казано неуместни и по-важното, не са научно издържани.

Източник: Собствена разработка по трудове на акад. Матеев (Матеев, 1974; 1987).

За да се изгради достатъчно добър модел на *системата на икономическата информация*, е необходимо да се изпълнят редица предварителни условия. Най-важното от тях е адекватно да се опише икономиката – като съдържание и режим на функциониране и развитие. В изданието на учебника „Система на националните сметки“ от 2003 г. Балева и Иванов изрично посочват, че изучаването на съдържанието и структурата на икономическата система е от значение най-малко в **два аспекта**. *Първо*, това е правилната основа за извеждане на механизмите на управление на икономиката. И *второ*, в практически аспект, от определението (за обхвата) на икономиката зависят обхватът и съдържанието на икономическите показатели.⁸ Бихме до-

⁸ Балева, В. и П. Иванов. Система на националните сметки. С., УИ Стопанство, 2003, с. 10.